

Datum: Rijeka, 1. srpnja 2024.

Kolegij: Sestrinska skrb u palijativnoj skrbi

Voditelj: Doc.dr.sc Jadranka Pavić

e-mail voditelja: jadranka.pavic@zvu.hr

Katedra: Katedra za sestrinstvo

Studij: Sveučilišni diplomski studiji - Sestrinstvo - Gerontologija i palijativna skrb starijih

Godina studija: 2

Akadska godina: 2024./2025.

IZVEDBENI NASTAVNI PLAN

Podaci o kolegiju (kratak opis kolegija, opće upute, gdje se i u kojem obliku organizira nastava, potreban pribor, upute o pohađanju i pripremi za nastavu, obveze studenata i sl.):

Kolegij Sestrinska skrb u palijativnoj skrbi obvezan je kolegij na 2 godini diplomskog studija Gerontologija I palijativna skrb starijih koji se sastoji od 40 predavanja, 60 seminara I 30 vježbi, 11 ECTS.
Cilj kolegija je upoznati studente s integrativnim modelom palijativne skrbi (pacijent u centru skrbi), pristupom medicinske sestre i pacijentove obitelji u procesu skrbi za pacijenta (holistički i sveobuhvatan) uključujući vrijednosni sustav pacijenta i obitelji, njihove stavove i kulturološka obilježja. Cilj je i upoznati studente sa sestrinskim planom skrbi unutar interdisciplinarnog tima u palijativnoj skrbi (ravnopravnost u suodlučivanju i odlučivanju) te korištenje komunikacijskih alata u procesu sestrinske palijativne skrbi.

Popis obvezne ispitne literature:

Ozimec Vulinec, Š. Palijativna skrb, Zdravstveno veleučilište Zagreb, 2014.
2. Brkljačić, M., Šamija, M., Belev, B. Palijativna medicina, Markulin d.o.o., Sveučilište u Rijeci, Zaklada Onkologija, 2013.
3. Lončar, I., Katić, M., Jureša, V. i sur., Palijativna skrb u zajednici, Medicinska naknada, Zagreb, 2018.

Popis dopunske literature:

Braš, M., Đorđević, V. Suvremene spoznaje iz palijativne medicine, Medicinska naklada, Zagreb, 2012.
2. Nacionalne smjernice za rad izvanbolničke i bolničke hitne medicinske službe s pacijentima kojim je potrebna palijativna skrb [e-dokument] / urednica: Karmen Lončarek. - 1. izd. - Zagreb : Hrvatski zavod za hitnu medicinu, 2015. <http://www.hzhm.hr/wp-content/uploads/2013/07/Nacionalne-smjernice-za-rad-izvanbolnicke-ibolnicke.pdf> pristup 15.2.2022.

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

Nastavni plan:

Popis predavanja (s naslovima i pojašnjenjem):

P1. Holistički pristup medicinske sestrinske skrbi u palijativnoj skrbi

Analizirati i primijeniti holistički pristup sestrinske skrbi za palijativne pacijente i njihove obitelji

P.2. Timski rad u palijativi

Analizirati kompetencije rada članova tima i načine interdisciplinarnе suradnje

P 3. Volonteri u palijativnoj skrbi Jadranka Pavić

Opisati i analizirati ulogu i doprinos volontera u skrbi za palijativnog pacijenta i njegovu obitelj

P4. Najčešći simptomi i sindromi u palijativnih bolesnika i njihovo liječenje

Upoznati se s najčešćim simptomima i sindromima kod palijativnih bolesnika (bol, dispnea, mučnina, povraćanje, dehidracija, psihomotorni nemir, opstipacija, retencija urina, anksioznost i depresivnost, opća slabost i slaba pokretljivost).

Usvojiti znanja o tretiranju i liječenju tih simptoma.

P5. Komunikacija s obitelji umirućeg pacijenta

Objasniti važnost komunikacije s obitelji umirućeg pacijenta.

Objasniti važnost razgovaranja o umiranju.

Opisati kako adekvatno započeti, voditi i završiti razgovor te što trebate a što ne trebate reći obitelji umirućega pacijenta.

P6. Prava pacijenata u palijativnoj skrbi

Analizirati četiri osnovna etička načela (načelo autonomije, načelo dobrobiti, načelo neškodljivosti te načelo pravednosti/jednake dostupnosti) prilikom donošenja odluka u palijativnoj skrbi.

Upoznati se sa mogućnostima i načinima ostvarivanja različitih prava iz domene zdravstvene i socijalne skrbi ovisno o dijagnozi pacijenta (pravo na kućne posjete obiteljskog liječnika, mobilnog palijativnog tima, patronažne sestre i sestre iz zdravstvene njege u kući, fizikalna terapija u kući, sanitetski prijevoz, pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu, oslobođenje od plaćanje dopunskog zdravstvenog osiguranja, pravo na osobnu invalidninu, ostale novčane olakšice, pomoć u kući, znak pristupačnosti...)

P7. Bol u palijativnoj skrbi

Upoznati se sa uzrocima i mehanizmom nastanka boli u palijativnoj skrbi.

Razumjeti koncept totalne boli i objasniti kako problemi proizašli iz fizičke, emocionalne, mentalne, socijalne i duhovne komponente zdravlja utječu na doživljaj boli.

Usvojiti znanja o društvenim i kulturološkim utjecajima na doživljaj boli.

Usvojiti znanja o procjeni i praćenju boli kod palijativnih bolesnika.

Usvojiti znanja o farmakološkim i nefarmakološkim metodama ublažavanja boli.

Usvojiti znanja o općim preporukama liječenja karcinomske boli (trostepena skala SZO, analgetski lift, neopioidni analgetici i adjuvantni analgetici, principi uvođenja opioidnih analgetika, titracija i rotacija opioidnih analgetika, održavanje i ukidanje jakih opijata).

Upoznati se s nuspojavama opioidnih analgetika i njihovim liječenjem.

P8. Specifičnosti primjene (načini davanja) lijekova u palijativnoj skrbi

Upoznati se s najčešćim načinima davanja lijekova u palijativnoj skrbi.

Usvojiti teorijske i praktične vještine za primjenu lijekova i infuzijskih otopina putem potkožnih infuzija, elastomernih pumpi i port-a-cath centralnih venskih katetera.

Upoznati se s primjenom transdermalnih analgetskih opijatnih flastera.

P 9. Palijativna onkologija

Analizirati pojam palijativne onkologije radi bolje edukacije i informiranja pacijenta i njihovih obitelji kod uključivanja u palijativnu skrb (smanjenje straha , pesimizma i fatalizma)

P10. Posebne populacije bolesnika u palijativnoj skrbi

Upoznati, naučiti i izraditi sveobuhvatnu procjenu i skrb za posebne populacije uključene u palijativni sustav (bolesnici s recidivom ili sekundarizmima bolesti , dijete s zloćudnom bolesti , gerijatrijsko onkološki bolesnik...

P11.Skrb na kraju života

Procijeniti promjene i simptome kod bolesnika koji je na kraju života , izraditi plan sveobuhvatne palijativne skrbi.

P12. Duhovnost u palijativnoj skrbi

Analizirati i procijeniti važnost duhovnosti za fizičko i mentalno zdravlje bolesnika

P13. Eutanazija, ortotanazija i distanazija

Znati opisati i objasniti razliku pojmova eutanazije , ortotanazije i distanazije u kontekstu palijativne skrbi

P 14. Limfedem u palijativnoj skrbi -

prepoznavanje vrsta edema kod palijativnih pacijenata odrasle i dječije dobi

Pristup njezi palijativnom pacijentu sa komplikacijama limfedema

Konzervativna metoda liječenja limfedema prema ciljevima i željama palijativnog pacijenta (djelovanje na fizičke simptome i psihološki aspekt osobe)

P15. Uloga primarne zdravstvene zaštite u liječenju palijativnih bolesnika

Opisati i analizirati ulogu primarne zdravstvene zaštite u liječenju palijativnih bolesnika

P16. Nacionalni program razvoja palijativne skrbi u republici Hrvatskoj

Prodiskutirati i prepoznati važnost Nacionalnog program razvoja palijativne skrbi u republici Hrvatskoj

P17. Skrb za osobe oboljele od demencije

Analizirati i opisati specifičnosti palijativne skrbi osoba oboljelih od demencije

P18. Palijativna skrb vulnerabilnih skupina

Analizirati i opisati specifičnosti palijativne skrbi vulnerabilnih skupina

Popis seminara s pojašnjenjem:

S 1. Specifičnosti skrbi za palijativne bolesnike i njihove obitelji

Prikazati specifičnosti skrbi za pacijente s demencijom, malignom bolešću te neurološkim, respiratornim, bubrežnim i srčanim bolestima - Jadranka Pavić

S2. Prehrana i hidracija palijativnog bolesnika

Prikazati specifičnosti prehrane i hidracije palijativnog bolesnika.

Usvojiti znanja o načinima parenteralne hidracije u palijativnoj skrbi.

Upoznati se s pojmom hipodermoklize.

Usvojiti znanja o enteralnoj prehrani i hidraciji (putem šprice, hranjenje na sondu, hranjenje putem stome – bolus metoda, gravitacijska metoda i pumpa za enteralnu prehranu).

Analizirati razlike u enteralnim pripravcima dostupnim na tržištu te se upoznati s načinima njihova preporučivanja.

Upoznati se s važnošću oralne higijene kod palijativnog bolesnika

Analizirati opravdanost primjene infuzija u terminalnoj fazi bolesti – na kraju života.

S3. Kulturološki aspekti palijativne skrbi

Prikazati i prodiskutirati različite kulturološke, sociološke i vjerske aspekte palijativne skrbi

S4. Opći simptomi u palijativnih bolesnika (mučnina i povraćanje uzrokovani kemoterapijom i zračenjem – definicija, podjela i rizični čimbenici, fatigue-sindrom neuobičajenog umora (CRF)

Analizirati opisati najčešće simptome i sindrome u onkoloških bolesnika i njihovo liječenje

S5. Palijativna rehabilitacijska skrb

Prodiskutirati i analizirati rehabilitaciju onkoloških bolesnika tijekom liječenja i nakon završenog liječenja

S6. Isključivanje uređaja za održavanje života

Prodiskutirati važnost etičke i pravne podloge kod donošenja odluka o postupcima za održavanje života

S7. Intervencije i hitna stanja u palijativnoj skrbi

Analizirati i opisati specifičnosti hitnih stanja i intervencija u palijativnoj skrbi

S 8. Palijativna skrb vulnerabilnih skupina

Analizirati i opisati specifičnosti palijativne skrbi vulnerabilnih skupina poput djece, branitelja, gerijatrijskih bolesnika, psihijatrijskih bolesnika, osoba na respiratoru, osoba s invaliditetom, osoba s demencijom i dr.

U sklopu seminara studenti će biti podijeljeni u više grupa, te će dobiti radni zadatak da analiziraju specifičnosti palijativne skrbi određene vulnerabilne skupine. Svaka grupa će svoje analize prezentirati ostalim grupama.

Popis vježbi s pojašnjenjem:

V 1 Holistički pristup u palijativnoj skrbi

Usvojiti vještine holističkog pristupa za pacijenta u palijativnoj skrbi

V2 Sestrinska dokumentacija u mobilnim palijativnim timovima

Upoznati specifičnosti sestrinske dokumentacije u mobilnim palijativnim timovima

V3 Sestrinska dokumentacija u hospicijskoj palijativnoj skrbi

Upoznati specifičnosti sestrinske dokumentacije u hospicijskoj palijativnoj skrbi

V4 Timski rad u palijativnoj skrbi

Upoznati timsku suradnu i koordinaciju između članova palijativnog tima.

V5 Specifičnosti rada medicinske sestre u mobilnom palijativnom timu

Upoznati specifičnosti rada medicinske sestre u mobilnom palijativnom timu

V6 Specifičnosti rada medicinske sestre u hospicijskoj skrbi

Upoznati specifičnosti rada medicinske sestre u hospicijskoj skrbi

V7 Zbrinjavanje općih simptoma u palijativnoj skrbi

Usvojiti vještine zbrinjavanja općih simptoma u palijativnoj skrbi(mučnina, povraćanje, dehidracija, psihomotorni nemir, opstipacija, retencija urina, anksioznost i depresivnost, opća slabost i slaba pokretljivost...)

V8 Prehrana i hidracija palijativnog bolesnika

Usvojiti vještine prehrane i hidracije palijativnog pacijenta

V9 Specifičnosti primjene (načini davanja) lijekova u palijativnoj skrbi (načini davanja) lijekova u palijativnoj skrbi

V10 Njega kože u palijativnoj skrbi

Usvojiti znanja, vještine i pristup njezi kože kod palijativnog pacijenta te saniranje komplikacija kod limfedema

V 11 Prevencija komplikacija dugotrajnog mirovanja kod palijativnog pacijenta

Usvojiti znanja i vještine prevencije komplikacija dugotrajnog mirovanja – dekubitus, kontrakture, tromboza, upala pluća..

V 12 Transferi i upotreba pomagala za aktivnosti svakodnevnog života kod palijativnih pacijenata

Usvojiti znanja i vještine premještanja nepokretnog pacijenta, sigurnih transfera premještanja kolica – krevet, pomoći kod obavljanja osobne higijene, kretanja , prehrane, eliminacije

V13 Komunikacija s palijativnim pacijentom i obitelji

Usvojiti vještine i pristup komunikacije s palijativnim pacijentom I obitelji

V 14 Komunikacija s obitelji umirućeg pacijenta

Usvojiti vještine i pristup komunikacije s umirućim pacijentom

Obveze studenata:

Studenti su obvezni redovito pohađati nastavu i vježbe, aktivno sudjelovati u seminarskim oblicima rada i vježbi (izrada dnevnika rada), pripremati seminarsku prezentaciju i položiti završni ispit u formi testa.

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Elementi ECTS ocjenjivanja su: aktivnost u nastavi – seminarska prezentacija (10 bodova), seminarski rad (20 bodova), vježbe – dnevnik rada (20 bodova) i završni ispit (50 bodova). Ukupan postotak uspješnosti studenata tijekom nastave čini 50, a završni ispit 50 bodova. Da bi pristupili završnom ispitu

studenti su obvezni ostvariti 50 % predviđenih bodova unutar svakog nastavnog sadržaja. Završni ispit je pismeni ispit u formi testa s 30 pitanja (50 bodova) i na završnom ispitu ispitni prag ne može biti manji od 50 %.

Mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku:

Unesite tražene podatke

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

Unesite tražene podatke

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (za akademsku 2024./2025. godinu)

Raspored nastave

Datum	Predavanja (vrijeme i mjesto)	Seminari (vrijeme i mjesto)	Vježbe (vrijeme i mjesto)	Nastavnik
21. 2.2025	Od 14 sati (5 sati) Z 6			Angela Lovrić, pred.
22.2. 2025	ON LINE (5 sati) Od 11 sati			Doc.dr.sc. Jadranka Pavić
07. 03. 2025	Od 14 sati (5 sati) Z 3			Pred. Vesna Grubješić
08.03. 2025	ON LINE (5 sati) Od 11 sati			Doc.dr.sc. Želimir Bertić
21. 03. 2025	Od 14 sati (2 sata) Z 7			Vesna Grubješić
21.03 . 2025.	Od 15. 30 (3 sata) Z 7			Maja Jokić, mentor
22. 03. 2025.	ON LINE od 11 sati (5 sati)			Doc.dr.sc. Želimir Berić
10.04 . 2025.			Od 13 sati (8 sati) 1.grupa HOSPICIJ, Tizianova 15	Zvonimir Valedić, mentor
10. 04. 2025			Od 13 sati (8 sati) 2.grupa	Sara Karmel, mentor

			Dom zdravlja Škurinje Osječka 72	
11.04. 2025			Od 8 sati (7 sati) 1 grupa Dom zdravlja Škurinje Osječka 72	Sara Karmel, mentor
11.04. 2025.			Od 8 sati (7 sati) 2.grupa HOSPICIJ, Tizianova 15	Zvonimir Valeđić, mentor
25.04. 2025.			Od 8 sati – (8 sati v) Grupa 1 Dom zdravlja Škurinje Osječka 72	Sara Karmel, mentor
25.04. 2025.			Od 8 sati (8 sati) Grupa 2 HOSPICIJ, Tizianova 15	Vesna Jerbić, mentor
26. 04. 2024.			Od 8 (7 sati) Kabinet 1 i 2 grupa)	Maja Jokić, mentor

09.05. 2025.			Od 8 sati (8 sati vježbi) grupa 1 HOSPICIJ, Tizianova 15	Vesna Jerbić, mentor
09.05.2025.			Od 8 sati (8 sati vježbi) grupa 2 Dom zdravlja Škurinje Osječka 72	Sara Karmel, mentor
10.05. 2025			Od 8 sati (7 sati vježbi) grupa 1 Dom zdravlja Škurinje Osječka 72	Sara Karme, mentorl
10.05. 2025			Od 8 sati (7 sati vježbi) grupa 2 HOSPICIJ, Tizianova 15	Zvonimir Valedžić, mentor
23.05. 2025.		od 15 sati (5 sati) Z 3		Angela Lovrić, pred.
24. 05. 2025.		ON LINE Od 08 – 12 sati		Doc.dr.sc. Želimir Bertić
12.06 2025.		Od 14 sati (5 sati) Z 4		Sara Karmel, mentor Pred. Vesna Grubješić
14. 06. 2025.		ON LINE od 14 sati (5 sati)		Doc.dr.sc. Jadranka Pavić

Popis predavanja, seminara i vježbi:

P	PREDAVANJA (tema predavanja)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
	Holistički pristup medicinske sestrinske skrbi u palijativnoj skrbi	2	22.2. 2025 On line
	Timski rad u palijativi	2	22.2. 2025 On line
	Volonteri u palijativnoj skrbi	1	22.2. 2025 On line
	Najčešći simptomi i sindromi u palijativnih bolesnika i njihovo liječenje	1	07.03. 2025. Z3
	Komunikacija s obitelji umirućeg pacijenta	1	07.03. 2025. Z3
	Prava pacijenata u palijativnoj skrbi	1	07.03. 2025. Z3
	Bol u palijativnoj skrbi	1	07.03. 2025. Z3
	Specifičnosti primjene (načini davanja) lijekova u palijativnoj skrbi	1	07.03. 2025. Z3
	Palijativna onkologija	1	21. 2.2025 Z 6
	Posebne populacije bolesnika u palijativnoj skrbi	2	21. 2.2025 Z 6
	Skrb na kraju života	1	21. 2.2025 Z 6
	Duhovnost u palijativnoj skrbi	1	21. 2.2025 Z 6

	Eutanazija, ortotanazija i distanazija	2	21. 03. 2025 Z 7
	Limfedem u palijativnoj skrbi	3	21.03. 2025. Z 7
	Uloga primarne zdravstvene zaštite u liječenju palijativnih bolesnika	2	08.03. 2025 On line
	Nacionalni program razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj	3	08.03. 2025 On line
	Skrb za osobe oboljele od demencije	2	22.03.2025. On line
	Palijativna skrb vulnerabilnih skupina	3	22.03.2025. On line
	Ukupan broj sati predavanja	30	

S	SEMINARI (tema seminara)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
	Specifičnosti skrbi za palijativne bolesnike i njihove obitelji	5	14. 06. 2025. ON LINE
	Prehrana i hidracija palijativnog bolesnika	5	12.06 2025. Z4
	Kulturološki aspekti palijativne skrbi	1	23.05. 2025. Z 3
	Opći simptomi u palijativnih bolesnika	1	23.05. 2025. Z 3
	Palijativna rehabilitacijska skrb	1	23.05. 2025. Z 3
	Isključivanje uređaja za održavanje života	1	23.05. 2025. Z 3
	Intervencije i hitna stanja u palijativnoj skrbi	1	23.05. 2025. Z 3
	Palijativna skrb vulnerabilnih skupina	5	24. 05. 2025. on line
	Ukupan broj sati seminara	20	

V	VJEŽBE (tema vježbe)	Broj sati nastave	Mjesto održavanja
	Holistički pristup u palijativnoj skrbi	2	Hospicij, Rijeka, Tizianova 15 / Dom zdravlja Škurinje Osječka 72
	Sestrinska dokumentacija u mobilnim palijativnim timovima	2	Dom zdravlja Škurinje Osječka 72
	Sestrinska dokumentacija u hospicijskoj palijativnoj skrbi	2	Hospicij, Rijeka, Tizianova 15
	Timski rad u palijativnoj skrbi	2	Hospicij, Rijeka, Tizianova 15/ Dom zdravlja Škurinje Osječka 72
	V5Specifičnosti rada medicinske sestre u mobilnom palijativnom timu	5	Dom zdravlja Škurinje Osječka 72
	Specifičnosti rada medicinske sestre u hospicijskoj skrbi	5	Hospicij, Rijeka, Tizianova 15
	Zbrinjavanje općih simptoma u palijativnoj skrbi	5	Hospicij, Rijeka, Tizianova 15/ Dom zdravlja Škurinje Osječka 72

	Prehrana i hidracija palijativnog bolesnika	5	Hospicij, Rijeka/ Tizianova 15 Dom zdravlja Škurinje Osječka 72
	Njega kože u palijativnoj skrbi	3	KABINET
	Prevenција komplikacija dugotrajnog mirovanja kod palijativnog pacijenta	2	KABINET
	Transferi i upotreba pomagala za aktivnosti svakodnevnog života kod palijativnih pacijenata	2	KABINET
	Komunikacija s palijativnim pacijentom i obitelji	5	Hospicij, Rijeka, Tizianova 15 Dom zdravlja Škurinje Osječka 72
	Komunikacija s obitelji umirućeg pacijenta	5	Hospicij, Rijeka, Tizianova 15 Dom zdravlja Škurinje Osječka 72
	Ukupan broj sati vježbi	45	

	ISPITNI TERMINI (završni ispit)
1.	16.06 2025
2.	02.07. 2025.
3.	
4.	